

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů –
Budoucnost Fondu solidarity Evropské unie**

COM(2011) 613 final

(2012/C 181/10)

Zpravodaj: **pan VAN IERSEL**

Dne 6. října 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

*sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů –
Budoucnost Fondu solidarity Evropské unie*

COM(2011) 613 final.

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 7. března 2012.

Na 479. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 28. a 29. března 2012 (jednání dne 28. března), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 139 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV souhlasí s tím, že stávající krize nutí členské státy a EU k velké obezřetnosti, pokud jde o nadměrné výdaje. V této souvislosti plně chápe, že se Rada zdráhá vytvořit další možnosti v rámci Fondu solidarity Evropské unie (FSEU).

1.2 EHSV by nicméně rád poukázal na nová ustanovení SFEU, především co se týče článků 4, 174 a 222, které zdůrazňují sdílenou odpovědnost Unie a členských států v případě teroristického útoku nebo přírodní pohromy kdekoliv v Unii. Tato ustanovení ukazují na to, že za mimořádných okolností nemůže být EU považována jenom za společenství společensko-ekonomických zájmů, ale také společenství se společným osudem. To bylo rovněž hlavním stimulem, když byl v roce 2002 vytvořen FSEU kvůli rozsáhlým záplavám řek, k nimž došlo v řadě členských států.

1.3 EHSV pevně věří, že komplexní přístupu k oblastem soudržnosti souvisí s existencí společného osudu, který všichni občasně Unie sdílejí a za který také zodpovídají. Vzhledem k výsledkům zdlouhavých jednání v Radě vyjadřuje EHSV zklamání nad tím, že k zaujetí tohoto postoje zatím nedošlo. Silný důraz, který Rada v rámci těchto jednání kladla na „subsidiaritu“, odráží podobné rozpoložení.

1.4 EHSV souhlasí se všemi praktickými úpravami, které Komise navrhuje učinit v nařízení o FSEU, s cílem zajistit, aby fond fungoval více na podnikatelském základě a aby byl méně zatížen byrokracií a časovými nároky pro příjemce.

1.5 EHSV zejména trvá na tom, že je žádoucí zvýšit viditelnost závazku Unie tehdy, když EU poskytuje finanční podporu v případě pohromy. V tuto chvíli je postup čistě administrativní. Platby ze strany EU jsou často uskutečňovány měsíce poté, co k pohromě došlo, což zdůrazňuje technickou, až anonymní povahu celé procedury. Výsledek je v současnosti spíše opakem vyjádření společné empatie, na kterou by měl být podle EHSV kladen větší důraz.

1.6 EHSV nabízí ke zvážení návrh zahrnout financování FSEU přímo do rozpočtu Evropské unie jako praktický způsob, jak urychlit platby a zajistit větší stupeň viditelnosti související činnosti.

2. Úvod

2.1 FSEU byl založen v roce 2002 za účelem vytvořit nástroj EU, který bude reagovat na velké přírodní katastrofy. V té době EHSV založení fondu zcela podporoval.⁽¹⁾

2.2 Původní nařízení z roku 2002 obsahovalo zmínku o budoucí revizi, jež se měla uskutečnit do konce roku 2006. Za tímto účelem v roce 2005 Komise provedla první revizi FSEU. EHSV se vyjádřil k výslednému návrhu Komise v roce

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Rady o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, Úř. věst. C 61/30 ze dne 14.3.2003, s. 187.

2005. ⁽²⁾ EHSV předložil několik návrhů – především rozšířit oblast působnosti fondu na období sucha, snížit hranici pro vznik nároku na využití prostředků a poskytnout Komisi větší rozhodovací pravomoc.

2.3 Rada nakonec odmítla změny navržené Komisí, které Evropský parlament velmi uvítal (EP). Zakládaly se na praktické zkušenosti s nařízením a týkaly se rozšíření oblasti působnosti fondu mimo přírodní katastrofy, větší konkrétnosti a transparentnosti kritérií pro podání žádosti a úpravy byrokratických a časově náročných postupů, které poškozují včasnou schopnost reakce a viditelnost.

2.4 V roce 2011 se Komise rozhodla představit sdělení o budoucnosti FSEU s cílem znovu zahájit obecnou diskuzi o tomto fondu. Nynější stanovisko EHSV se vyjadřuje právě k tomuto sdělení.

2.5 S ohledem na časově náročnou byrokracii v rámci procedur spojených s FSEU je dobré zmínit, že Komise nejedná na základě vlastní iniciativy, ale pouze na základě formálních žádostí členských států, což vyžaduje čas. Po každé žádosti následuje náročná procedura, která zahrnuje Komisi, EP a Radu, jejímž cílem je schválit rozpočet. Poté žadatelství členský stát doloží žádost o finanční podporu.

2.6 Komise uzavírá, že „to vede ke kumulovanému účinku, v jehož důsledku lze finanční prostředky vyplatit až 9–12 měsíců po katastrofě, někdy i déle.“ ⁽³⁾

2.7 Pokračující nedůvěra a nesouhlas pocházely ze strachu z dopadů na rozpočet. „Subsidiarita“ zůstává v případě „katastrofy“ hlavní zásadou. Nesouhlas velké části členských států se zásadními změnami právního základu a fungování fondu solidarity byl opětovně potvrzen v roce 2010.

2.8 Musíme ocenit snahu Komise rozšířit fungování FSEU, jelikož hodnocení dokazuje, že tam, kde byl použit, byl velmi úspěšný. Na druhé straně odmítnuté žádosti vedly k frustracím, a poškozují tedy image EU.

2.9 Současný stav politické diskuze pravděpodobně nenahrává těm, kteří usilují o rozšíření podpory FSEU na nové kategorie „katastrof“, ani těm, kteří si přejí změnit prahové hodnoty nebo zmírnit kritéria týkající se regionálních katastrof.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Fondu solidarity Evropské unie, Úř. věst. C 28/14 ze dne 3.2.2006, s. 69.

⁽³⁾ COM(2011) 613 final – bod 2.3, poslední odstavec.

3. Připomínky EHSV k návrhům Komise

3.1 EHSV sdílí názor, že v současných podmínkách, musí být jakákoliv změna FSEU omezena na vyjasnění nařízení z roku 2002 a jeho lepší funkčnost. Vyjasnění týkající se fungování fondu by měla rozhodně usilovat o zlepšení jeho viditelnosti.

3.2 Podrobnější definice, která by stanovovala, že pomoc z fondu je možná jen v případě přírodní katastrofy, by mohla pomoci odstranit nežádoucí právní překážky, jak uvádí Komise. To by bylo rovněž v souladu s kritikou mnoha členských států a omezilo by to zbytečná zklamání postižených členských států.

3.3 EHSV sdílí názor, že omezení na přírodní katastrofy nevyloučí „kaskádový efekt“ těchto katastrof, např. na průmyslové závody nebo zdravotnická a nemocniční zařízení. Obecně vzato jsou však v těchto případech vedle veřejných služeb zasaženy i soukromé činnosti a existuje pádný důvod pro to je zahrnout, pokud jsou součástí regionálního společenského rámce, například co se týče zaměstnanosti.

3.4 Zkušenost ukazuje, že je velmi obtížné posoudit jisté dopady „mimořádné regionální katastrofy“. EHSV souhlasí s návrhem Komise stanovit kritéria pro regionální katastrofy na jednoduchém a objektivním základě, který by byl srovnatelný s definicí „závažných katastrof“. Jak ukazuje simulace, kterou provedla Komise, konečný výsledek by byl více či méně identický s účinky stávající definice. Rada žádostí by však nebyla předložena, protože by jasně nebyly způsobily pro podporu z FSEU.

3.5 Komise oprávněně kritizuje časové prodlevy při zpřístupňování prostředků pomoci. EHSV nezbývá než souhlasit (viz také odstavec 2.6 výše). Výbor je toho názoru, že musí být vynaloženo veškeré úsilí na urychlení postupů s cílem zlepšit schopnost reakce a viditelnost FSEU.

3.6 V tomto smyslu EHSV souhlasí s návrhem Komise vložit do nařízení možnost vyplácet zálohy, které by byly navráceny, pokud by žádost nebyla podle pravidel přijata.

3.7 EHSV naprosto souhlasí s Komisí, že postupy mohou a měly by být zkráceny a zjednodušeny všude tam, kde je to možné. Existuje dostatečný prostor pro sloučení rozhodnutí, které přijímá Komise (ve stávajícím režimu jsou 4) a členské státy (2). Jak Komise správně podotýká, jednoduché procedurální úpravy mohou velmi šetřit čas.

3.8 Vcelku výmluvný a velmi žádoucí je návrh Komise posílit a upřesnit v nařízení jeho ustanovení, která stanoví, že přijímající členský stát musí podrobně objasnit, jak v budoucnu zabrání dalším katastrofám prováděním právních předpisů EU týkajících se posuzování, zvládnání a prevence katastrof na základě minulé zkušenosti a odhodlání provádět opatření týkající se změny klimatu.

3.9 Komise výslovně zmiňuje článek 222 SFEU, tj. ustanovení, že EU a členské státy musí jednat společně v duchu solidarity v případě teroristického útoku nebo přírodní/člověkem způsobené pohromy. Je možné dodat, že SFEU také poprvé

v článku 4 a také v článku 174 zavádí „územní soudržnost“ jako předmět sdílené odpovědnosti mezi EU a členskými státy. Územní soudržnost musí být dále posilována Unií v regionech, které jsou trvale znevýhodněny přírodními podmínkami.

3.10 Tato ustanovení nejenom odrážejí sdílenou odpovědnost všech subjektů v Unii, ale poukazují na význam společného osudu. Vzhledem k reakcím Rady na návrhy Komise a k námitkám dalších konzultovaných stran je jasné, že členské státy nejsou příliš ochotné jednat v duchu společného osudu. V souvislosti s tím je zřejmé, proč je kladen stále větší důraz na „subsidiaritu“.

V Bruselu dne 28. března 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON
